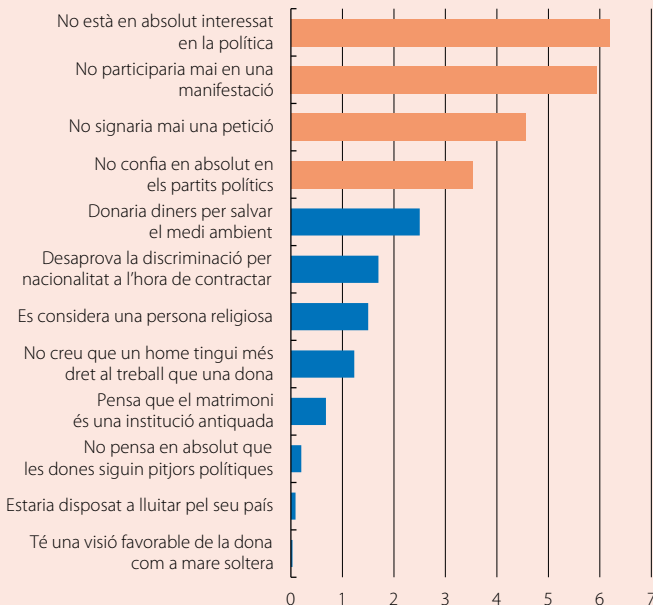

Millennials i política: mind the gap!

Benvolgut lector, si ens permet la indiscreció, podem preguntar-li quina edat té? No, no ens respongui encara. Millor si ens diu si pot fer seves les afirmacions següents en major grau que la societat en conjunt: no es considera una persona religiosa, estaria fortament predisposat a donar diners a favor del medi ambient, el matrimoni és una institució superada, aprova el rol de «mare soltera» i rebutja notablement que els homes siguin millors líders polítics que les dones. Si pensa que sí, que comparteix aquestes descripcions amb una mica més de convicció que la societat en general, té números per haver nascut entre el 1981 i el 1996, és a dir, pertànyer a la generació del Mil·lenni. Però podem afinar més. Fem ara el mateix exercici amb les afirmacions següents: gens interessat en política, mai ha signat una petició a favor d'alguna causa i no té cap confiança en els partits polítics. Si s'alinea clarament en aquestes posicions, i ho fa en major mesura que el conjunt de la població, llavors les probabilitats que sigui vostè un *millennial* són significatives: nombroses enquestes d'opinió i sociològiques ofereixen repetidament una conclusió semblant, la que la política no interessa als *millennials*, fins i tot en el context d'una societat que, en conjunt, també s'allunya de la política.¹

Diferències entre millennials i generació X: valors i política

(p. p. de millennials que... més que la generació X)

Nota: Hem utilitzat la fórmula $V = (V_M^{2010} - V_S^{2010}) - (V_X^{1995} - V_S^{1995})$, on V és la variable d'interès i M, X i S indiquen si la resposta és de millennials, de generació X o del conjunt de la societat, respectivament. En color taronja indiquem les variables sobre la relació amb el sistema polític i en color blau amb els valors socials en general.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la World Values Survey, utilitzant la mostra disponible de països de l'OCDE.

Pot ser que l'únic tret autènticament generacional sigui l'alienació de la política, entesa en el sentit clàssic de joc de partits en el marc d'una democràcia consistent a votar quan s'és convocat? No ens precipitem en les conclusions. El fet que una persona nascuda entre el 1981 i el 1996 manifesti tebiesa amb la política podria no tenir res a veure amb haver nascut en un moment concret i, per tant, en unes circumstàncies socioeconòmiques i culturals determinades. Així, aquest parer podria ser degut, senzillament, al fet que sóc jove i, oh heretgia!, els meus pares a la meua edat també eren inconformistes i es trobaven davant un sistema que no reflectia més que parcialment les seves preferències. Queda clar, doncs, que no podem respondre aquesta qüestió, la de fins a quin grau són diferents les generacions, comparant opinions contemporànies. Cal buscar edats homogènies, com, per exemple, contrastar què pensen els actuals *millennials*, persones que avui tenen entre 37 i 22 anys, amb els seus equivalents de generacions anteriors, és a dir, amb el que pensava la generació X cap al 1995 i els *baby boomers* al voltant de 1980. Però això no és suficient, ja que cal tenir en compte que també la societat ha canviat. Així, no és el mateix opinar contra la política en una societat apolítica que en una altra en què aquesta opció és una posició extrema i en què la no participació es considera disruptiva.²

Vegem, doncs, què ens diuen els números i si realment els *millennials* són tan diferents. La conclusió principal és que, en els àmbits en què es poden comparar tres generacions (*millennials*, X i *baby boomers*), i pel que fa referència a valors relacionats amb aspectes fonamentals de la societat, les diferències entre les dues primeres, sense deixar d'existir, no són excessives. Així, els dos grups tenen una visió relativament similar en matèria de religió, de medi ambient, de tolerància amb els immigrants, de rol de la dona i de disposició per lluitar pel país. En canvi, el contrast és més apreciable quan es comparen els *millennials* amb els *boomers*. Malgrat que la informació disponible és menor, es pot acceptar que els *boomers*, en relació amb els *millennials*, tendien cap a valors que associem a visions socials més conservadores, amb més confiança en el matrimoni, amb més religiositat i amb un paper de la dona en rols més tradicionals.

1. Vegeu, per exemple, Pew Research Center (2018), «The Generation Gap in American Politics», i <https://www.millennialdialogue.com>

2. Formalment, l'exercici que aquí es fa és $V = (V_M^{2010} - V_S^{2010}) - (V_X^{1995} - V_S^{1995})$, on V és la variable d'interès (vegeu el gràfic) i M, X i S indiquen si la resposta és de *millennials*, generació X o del conjunt de la societat, respectivament. Els anys 2010 i 1995 estableixen la franja d'edat comparable entre *millennials* i generació X. Les dades van ser obtingudes del World Values Survey i de l'European Values Study.

En resum, els *millennials* no són tan diferents en la forma com conceben aspectes essencials de la societat dels membres de la generació X. Però què succeeix quan analitzem la seva relació amb el sistema polític? Més amunt hem vist la seva distància amb la política en les enquestes contemporànies. Aquesta conclusió es manté quan comparem els *millennials* amb els seus equivalents en edat d'èpoques precedents i amb la societat del seu moment (com hem dit més amunt, tractem de controlar, de forma senzilla, pel fet de ser joves i pels canvis de la societat en conjunt). Així, els *millennials* estan força menys interessats en la política que les persones enquadrades en la generació X. La discrepància encara és més gran quan s'analitzen les formes de participació: els *millennials* confien menys en els partits polítics, en l'ús de peticions i en la participació en manifestacions que la generació X. I, en relació amb els *baby boomers*, les distàncies en aquest àmbit augmenten: els *boomers* estaven més interessats en la política i utilitzaven més els mitjans alternatius proposats (sobre la confiança en els partits no es preguntava, cosa prou indicativa de les presumpcions de l'època).

Per tant, la relació, diguem-ne problemàtica, amb la política és un tret generacional característic dels *millennials*. Una conclusió important que cal retenir. Però fem un pas més en l'anàlisi. Un dels elements centrals en la qüestió que analitzem en el present article, la de la relació entre els valors socials dels *millennials* i les seves posicions polítiques, és veure com es concreten els valors d'aquesta generació en termes ideològics convencionals, és a dir, com es posicionen en l'eix esquerra-dreta. Quan es pregunta als *millennials* sobre com se situarien en un continu que va d'1 (extrema esquerra) a 10 (extrema dreta), les posicions dominants són les centrals, amb un cert biaix cap a l'esquerra. Malgrat que la societat actual en conjunt (sempre per al conjunt de països avançats que aquí prenem com a referència) també «és» de centreesquerra, els *millennials* basculen una mica més cap a l'esquerra que els seus conciutadans. Però, de nou, la crítica lògica abans esmentada per als valors és rellevant: i si «ser d'esquerres» (o una mica més d'esquerres) és consubstancial a ser jove i després tendim a tornar-nos més conservadors?

Per afinar millor, repetim l'exercici de comparar amb generacions anteriors quan aquestes tenien la mateixa edat que els actuals *millennials* i amb la societat d'aquell moment. La conclusió principal és que la generació X era lleugerament més d'esquerres i força més de centre (i molt menys de dreta, en conseqüència), però era molt menys d'esquerres que la dels *boomers*. En aquest context, el del continu ideològic, una última qüestió pertinent és la que podríem anomenar «de l'extremisme»: els *millennials* són més «extremistes» que les generacions precedents? Amb la finalitat de respondre aquesta qüestió, compararem les dimensions de les posicions extremes en relació amb les preferències ideològiques. Quan comparem els *millennials* amb la generació X, constatem que, efectivament, els primers són més «extremistes» que els segons. A més a més, les xifres mostren que cap de les dues posicions (l'«1», corresponent a l'extrema esquerra, i el «10», al pol oposat) són diferents; és a dir, són més extrems que la generació precedent, però ho són en gairebé el mateix grau en esquerra i dreta. En qualsevol cas, i per no sobrellegir l'«extremisme», convé recordar que els *millennials* d'extrema esquerra o d'extrema dreta són, com succeeix en totes les generacions de les quals hi ha dades, una minoria (de l'ordre del 10% en els *millennials*, sumats els dos extrems).

Per concloure aquesta visita a la generació *millennial* i la seva visió de la política, cal plantejar-se una reflexió de caràcter més prospectiu. Atesa l'evident distància que tenen amb el sistema polític tradicional, quines derivades caldria esperar per a l'evolució de la qüestió política als països occidentals, dotats de democràcies tradicionals? Respondre de forma exhaustiva aquesta qüestió supera l'espai, i l'ambició, d'aquest article, però caldria pensar que les grans modalitats de canvi que es podrien contemplar són dues. La primera seria una evolució gradual del sistema, de caràcter incrementalista si es vol, en què, a mesura que els *millennials* augmentin la seva importància en relació amb l'electorat, els partits tradicionals (o altres de nous que facin seves les preferències *millennials*) evolucionin i redueixin la distància entre la política preferida i la política efectiva. La segona podria prendre la forma de noves vies de participació democràtica o de la reinvençió del funcionament del sistema de partits (i dels mateixos partits). Quina via prevaldrà, o si ho farà una combinació de canvis incrementals i radicals, dependrà de múltiples elements, però convé recordar un fet fonamental: els *millennials*, com a generació, no seran la cohort predominant en l'electorat ni en el futur immediat ni en les properes dècades, però, en la mesura que puguin establir, *de facto*, agendes compartides amb les generacions anteriors i posteriors, la «mil·lennització» de la política serà una realitat ineludible. Que aquestes noves agendes siguin una versió combinada de les preferències dels *millennials* amb les de la generació X (com ja hem vist, no tan diferents en molts aspectes) o amb les de la següent generació (tan jove que ni s'ha consensuat el seu nom, tot i que abunda el terme Z, i que, pel poc que se'n sap, sí que pot ser diferent) podrà generar escenaris socials notablement diferents. La solució, com gairebé sempre en allò que realment importa, serà intergeneracional o no serà.

Ricard Murillo i Àlex Ruiz
CaixaBank Research